

Άρθρο Προέδρου ΟΣΕΤΕΕ και Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (EU OSHA), Ανδρέα Στοϊμενίδη για την Παγκόσμια Ημέρα για την ΥΑΕ και Διεθνή Ημέρα Μνήμης Εργατών.

Η Παγκόσμια Ημέρα για την Υγεία και την Ασφάλεια στην Εργασία το 2023, 28 Απριλίου είναι αφιερωμένη στον χαρακτηρισμό του ασφαλούς και υγιούς εργασιακού περιβάλλοντος ως θεμελιώδους αρχής και δικαιώματος στην εργασία.

Κατά τη διάρκεια του Διεθνούς Συνεδρίου για την Εργασία, τον Ιούνιο του 2022, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας αποφάσισε να συμπεριλάβει στις θεμελιώδεις αρχές και δικαιώματα στην εργασία «το ασφαλές και υγιές εργασιακό περιβάλλον».

Η Σύμβαση για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, Νο. 155 και το Προωθητικό Πλαίσιο για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, Νο. 187 έχουν αναγνωριστεί ως θεμελιώδεις συμβάσεις.

Όλα τα μέλη-κράτη, ακόμα κι αν δεν έχουν επικυρώσει τις συμβάσεις αυτές, καθώς έχουν ήδη ενταχθεί ως μέλη της Οργάνωσης, έχουν υποχρέωση να σεβαστούν, να προωθήσουν και να πραγματοποιήσουν, με καλή πίστη και σύμφωνα με το Σύνταγμα, τις αρχές που αφορούν στα θεμελιώδη δικαιώματα και αποτελούν αντικείμενο των Συμβάσεων αυτών.

Στην χώρα μας έχει επικυρωθεί η σύμβαση 187 με τον νόμο 4808/2021 δίχως ουσιαστική εφαρμογή της καθώς έχουν ακολουθήσει δύο χρόνια ραγδαίας κλιμάκωσης των εργατικών δυστυχημάτων και πολλαπλασιασμού των εργαζομένων που έχασαν τη ζωή τους τα τελευταία δύο χρόνια.

Η υγεία και η ασφάλεια στην εργασία (ΥΑΕ) αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, διότι κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να εργάζεται σε ένα περιβάλλον που δεν βλάπτει τη σωματική ή ψυχική του υγεία. Το δικαίωμα αυτό αναγνωρίζεται από το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.

Ο ασφαλής και υγειονομικά θωρακισμένος χώρος εργασίας είναι απαραίτητος για την προστασία της αξιοπρέπειας και της ευημερίας των εργαζομένων.

Η προστασία της ΥΑΕ δεν ωφελεί μόνο τους εργαζομένους, αλλά και τους εργοδότες και την κοινωνία στο σύνολό της. Οδηγεί σε αυξημένη παραγωγικότητα, μειωμένο κόστος διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού ως παραγωγικού συντελεστή και γενικά σε πιο μεγάλο και αποδοτικό εργατικό δυναμικό.

Η αναγνώριση της ΥΑΕ ως θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος είναι σημαντική για την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ισότητας και της προστασίας της βασικής ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Οι εργοδότες έχουν την ευθύνη να διασφαλίζουν ότι παρέχουν έναν ασφαλή και υγιή χώρο εργασίας για τους υπαλλήλους τους και οι κυβερνήσεις διαδραματίζουν ρόλο στον καθορισμό και την επιβολή προτύπων για την ΥΑΕ.

Είναι σημαντικό για τους εργοδότες και τις κυβερνήσεις να δώσουν προτεραιότητα στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων και να διασφαλίσουν ότι έχουν πρόσβαση σε

πληροφορίες, κατάρτιση και πόρους που μπορούν να τους βοηθήσουν να διατηρήσουν ένα ασφαλές και υγιές εργασιακό περιβάλλον.

Προκειμένου να προστατευθεί η ΥΑΕ, είναι επίσης σημαντικό να αντιμετωπιστούν συστηματικά ζητήματα που μπορούν να συμβάλουν σε μη ασφαλείς συνθήκες εργασίας, όπως οι διακρίσεις, η εκμετάλλευση και οι ανεπαρκείς ρυθμίσεις.

Συνολικά, η αναγνώριση της ΥΑΕ ως θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος είναι ένα κρίσιμο βήμα προς τη δημιουργία μιας πιο δίκαιης και ισότιμης κοινωνίας, όπου οι εργαζόμενοι είναι σε θέση να ευημερούν και να συμβάλουν θετικά στην κοινωνία. Δίνοντας προτεραιότητα στην υγεία και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας, μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν ασφαλέστερο, υγιέστερο κόσμο που παρέχει ευημερία σε όλους.

Η ΥΑΕ χαρακτηρίζεται θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης και από τα Ηνωμένα Έθνη, ενώ η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει μια από τις πιο άρτιες νομοθεσίες στον τομέα αυτό. Με διακηρύξεις και συνεχείς θεσμικές πρωτοβουλίες επιχειρεί να διασφαλίσει την αποτελεσματική προστασία των περίπου 170 εκατομμυρίων μισθωτών εργαζομένων στην ΕΕ.

Η προστασία της ΥΑΕ κατοχυρώνεται στις Συνθήκες και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 326 της 26.10.2012) ενώ το δικαίωμα σε υγιές και ασφαλές περιβάλλον εργασίας αποτυπώνεται στη 10η αρχή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Η υγεία, η ασφάλεια και η εργασία αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου. Αυτονομία και ο συνδυασμός τους, η ΥΑΕ, αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα. Ποιος όμως ο λόγος που τονίζεται ως ξεχωριστό ζήτημα;

Ο κίνδυνος για την ΥΑΕ έχει σημαντικές ιδιαιτερότητες με κοινωνικό αντίκτυπο. Ενώ οι άνθρωποι εκτίθενται σε κινδύνους για την υγεία και τη σωματική και ψυχική τους ακεραιότητα σε όλες τους τις δραστηριότητες, στην περίπτωση του επαγγελματικού κινδύνου υπάρχουν τρεις σημαντικές διαφορές που σχετίζονται με τα εξής χαρακτηριστικά:

- **Εθελοντικότητα (voluntariness):** Σε αντίθεση με τους περισσότερους ατομικούς κινδύνους, η έκθεση στον επαγγελματικό κίνδυνο δεν γίνεται με μία διαδικασία ατομικής επιλογής του εκτιθέμενου, αλλά ως συνέπεια ενός πλαισίου καθηκόντων που ορίζονται από τον εργοδότη.

- **Ελεγχιμότητα (controllability):** Στον επαγγελματικό κίνδυνο ο εκτιθέμενος δεν έχει έλεγχο επί των παραμέτρων έκθεσης του (το εργασιακό περιβάλλον), τον οποίο διατηρεί ο εργοδότης.

- **Ισότητα (equity):** Σε αντίθεση με τους ατομικούς κινδύνους, το όποιο οικονομικό όφελος από την επιπλέον έκθεση στον κίνδυνο δεν αφορά τον εργαζόμενο, αλλά τον εργοδότη. Αντίθετα, η οικονομική επιβάρυνση αφορά κυρίως το θύμα και το κοινωνικό σύνολο.

Επιπλέον, παρά τη σημαντική βελτίωση των δεικτών υγείας και ασφάλειας γενικότερα στην κοινωνία, δεν παρατηρείται η αντίστοιχη βελτίωση και στην επαγγελματική υγεία και ασφάλεια σε ορισμένες χώρες, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας. Χαρακτηριστική είναι η αντίφαση στην περίοδο της πανδημίας, όπου ενώ δόθηκε υψηλή προτεραιότητα στην προστασία των πολιτών, σε καμία περίπτωση δεν παρατηρήθηκε αντίστοιχη

προτεραιότητα στην προστασία των εργαζομένων και πολύ περισσότερο στον υγειονομικό κλάδο.

Συμπερασματικά η ΥΑΕ, θα πρέπει να διεκδικηθεί ως ένα αυτόνομο θεμελιώδες δικαίωμα με τα δικά του χαρακτηριστικά και τους δικούς του στόχους.

Η Πολιτεία έχει υποχρέωση να εφαρμόσει τους νόμους που η ίδια θεσμοθέτησε και τις διεθνείς συμβάσεις που επικύρωσε, οι εργοδότες να τηρήσουν το νομοθετικό πλαίσιο και οι εργαζόμενοι να συνεργαστούν δημιουργικά στον κοινό στόχο της μείωσης των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών.